

เสวนา คลังสมอง-คลังปัญญาสยาม (ครั้งที่ 27)

เรื่อง “ความท้าทายต่ออุดมศึกษาไทย 2025: มุมมองจากสถาบันที่ผลิตบัณฑิตด้านสุขภาพ”

โดย ศ.นพ.สุรศักดิ์ ฐานิพานิชสกุล (นายกสภาสถาบันพระบรมราชชนก)

วันพุธที่ 19 มีนาคม 2568 เวลา 11.00 - 12.00 น. ณ สถาบันคลังสมองของชาติ และ
ผ่านระบบ VDO Conference (ZOOM)

ในวันที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย การพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพจึงเป็นภารกิจสำคัญของระบบอุดมศึกษา ขณะที่เทคโนโลยีทางการแพทย์ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพก็ยังเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง การผลิตบัณฑิตด้านสุขภาพจึงไม่ใช่เพียงการสร้าง หมอ หรือ พยาบาล แต่ต้องเป็นการผลิตคนที่เข้าใจชุมชนและสามารถเป็นที่พึ่งของสังคมในอนาคตได้

1. จุดเริ่มต้นของการปฏิรูปมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านสุขภาพ

การจัดตั้งสถาบันพระบรมราชชนกและวิทยาลัยเฉพาะทางด้านสุขภาพทั่วประเทศเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาและสร้างบุคลากรที่เข้าใจท้องถิ่น โดยเน้นการรับนักศึกษาจากพื้นที่และหวังให้กลับไปทำงานในพื้นที่เดิม เพื่อลดภาระของระบบสุขภาพที่มักเน้นการรักษามากกว่าการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

2. อุดมศึกษาด้านสุขภาพต้องตอบโจทย์สังคมไม่ใช่แค่เป็น World Class

คณะแพทยศาสตร์จากมหาวิทยาลัยชั้นนำ เช่น จุฬาฯ มีบทบาทในการสร้างบุคลากรระดับนานาชาติ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่าระบบอุดมศึกษาของไทยควรมีความหลากหลาย (Segmented) และมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนไม่ใช่ทุกสถาบันจะต้องเป็น World Class University แต่ควรมีบทบาทเฉพาะ เช่น โรงเรียนแพทย์เพื่อชุมชนที่เน้นการผลิตแพทย์เพื่อดูแลสุขภาพขั้นปฐมภูมิ

3. ความท้าทายด้านคุณภาพและปริมาณ

การผลิตบุคลากรด้านสุขภาพต้องอาศัยทรัพยากรสูง ทั้งในด้านอาจารย์ เครื่องมือ และมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งควบคุมโดยสภาวิชาชีพต่างๆ เช่น แพทยสภา และสภาการพยาบาล ปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนอาจารย์ที่มี คุณวุฒิเหมาะสม ความยากในการปรับตัวของอาจารย์แพทย์จากสาขาเฉพาะทาง มาสู่บทบาทการสอนในด้าน ชุมชน และระบบการผลิตในสถาบันใหม่อาจยังไม่แข็งแรงพอเมื่อเทียบกับสถาบันดั้งเดิม

4. ระบบแพทย์ใช้ทุนและการกระจายตัวของบุคลากร

แม้ประเทศไทยจะมีระบบแพทย์ใช้ทุนเพื่อให้บัณฑิตกลับไปทำงานในภูมิภาค แต่ในความเป็นจริงกลับ พบว่า แพทย์จำนวนไม่น้อยยังคงกระจุกตัวในเมืองใหญ่ขณะที่ภูมิภาคยังขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น จักษุ แพทย์ ศัลยกรรม แพทย์ ทำให้เกิดปัญหาคิวรอผ่าตัดยาวหลายเดือน

5. ระบบอุดมศึกษาต้องเปลี่ยนวิธีคิดการผลิตคน

ผู้ร่วมเสวนาหลายท่านตั้งคำถามว่า “เราผลิตแพทย์เพื่ออะไร?” และเสนอให้มองการผลิตแพทย์และ บุคลากรด้านสุขภาพในฐานะการลงทุนของประเทศ ไม่ใช่การสร้างภาพลักษณ์หรือแบรนด์ของสถาบันเท่านั้น หากจะใช้ทรัพยากรจำนวนมากเพื่อผลิตแพทย์ ก็ต้องมั่นใจว่าแพทย์เหล่านั้นจะกลับไปดูแลประชาชน ไม่ใช่ย้าย เข้าสู่ธุรกิจบริการความงามหรือไปทำงานที่ไม่ตอบโจทย์ระบบสุขภาพ

6. ความจำเป็นของการผลิต “สหวิชาชีพ” มากกว่าแค่แพทย์

ในสังคมสูงวัยเราอาจต้องการพยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล นักสาธารณสุข หรือเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ มากกว่าแพทย์เพียงอย่างเดียว จึงควรสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยท้องถิ่น เช่น ม.ราชภัฏ หรือ สถาบันชุมชน ผลิต บุคลากรในสายงานสนับสนุนที่ทำงานร่วมกับแพทย์มากขึ้น เพราะจะได้สามารถดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึงและ ประหยัดงบประมาณมากกว่า

7. จริยธรรมวิชาชีพ: สิ่งที่อุดมศึกษาไทยต้องรักษาไว้ให้ได้

หนึ่งในหัวใจสำคัญของการผลิตบุคลากรด้านสุขภาพ คือ การปลูกฝังจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อ สังคม แม้ระบบทุนนิยมจะเข้ามามีอิทธิพลในแวดวงการแพทย์มากขึ้น แต่ผู้ร่วมเสวนาหลายท่านยังเชื่อมั่นว่า แพทย์และวิชาชีพสุขภาพไทยจำนวนมากยังมีจิตวิญญาณของผู้ให้และเชื่อมั่นในค่าของชีวิตที่เท่ากัน

8. สรุป

อุดมศึกษาไทยในด้านสุขภาพกำลังเผชิญความท้าทายรอบด้าน ทั้งจากภายในระบบและแรงกดดันจาก การเปลี่ยนแปลงของโลกการผลิตบุคลากรสุขภาพ ในอนาคตจึงต้องตอบโจทย์ทั้งในเรื่องคุณภาพ ความ เพียงพอ การกระจายตัว และความเข้าใจในสังคม และจะต้องไม่ลืมปลูกฝังถึงความเป็นมนุษย์และจริยธรรม แห่งการดูแลผู้อื่น ซึ่งเป็นหัวใจของทุกวิชาชีพสุขภาพ

9. ช่องทางการติดตามรับชม

สามารถติดตามรับชมย้อนหลังได้ที่ “YouTube” สถาบันคลังสมองของชาติ

